

Jokaisessa meissä on drag king

VESA OJA / HS

► Teatterikoululaiset vaihtoivat sukupuolirooleja

► Drag king Diane Torr ja älykköohjaaja Etienne Glaser opettivat X ja Y -elämää

Kirsikka Moring
HELSINGIN SANOMAT

► Metron penkillä retkottaa ja lat rennosti ojennettuina kaksi nuorta miestä. Leuat jauhavat purkkaa, ja mallia tungetaan huuleen.

Heitä lähestyy jatkajengi. "Mä haluaisin kuule nähdä ton silmän mustana", sanoo yksi tunkeutuen kiinni penkillä löysäilevään.

Nujakka on lähellä, seuraava metropysäkki onneksi vielä lähempänä. Uhatut poistuvat vilkkaasti.

Viittä vaille metroväkivallan uhreiksi joutuneet nuorukaiset ovat oikeasti Teatterikorkeakoulun pohjoismaisen näyttelijäkurssin tyttöjä.

"Viuhkeltelin vain ja päästin nuuteni väistä jonkinlaista näksutusta ja sihinää", sanoo Rotaksi itsensä nimennyt norjalainen Ida Löken.

Neljännän näyttelijäkurssin yhdeksän tyttöä ovat kuukauden ajan opiskelleet maailman kuulun drag king Diane Torrin ohjauksessa miesroolien tekoa. He ovat testanneet miesroolissa olemisen erilaisuutta. Jokainen valitsi itselleen ensin ulkoisen hahmon, vaatteet, nimen, asuinpaikan ja sosiaalisen aseman.

Farkkukoviksia, katujätkeä, erialainen mediayrittäjä, luonto-opaskurssia käyvä pitkäkatka...

Jokaisella on oma erityinen miespuolinen minänsä, joka seuraa kotona jääkaapille, harppoo kädet taskussa katuja ja käy ravintoloissa miestenhuoneessa. "Se kyllä oli vaikeinta tässä roolihommassa", tytöt vakuuttavat.

Tytöt kävivät poikahahmoisensa myös hienoissa miestenvaateliikkeissä. "Katsoivat meitä potentiaalisina varkaina!"

Rankin tutkimusmatka tehtiin strippariklubille. Tosin heidän vetimissään tuotti vaikeuksia päästä portsin ohji peremmälle. "Ei siinä voinut ruveta selittämään, että päästä nyt, ollaan vaan teatterikouluissa", suomalainen Joanna Nylund kertoo.

Kun he neljänellä yrittämällä pääsivät sisälle, oli kokemus aika erikoinen. "Kun vähäpukeinen nainen tulee viereen ja pyytää laittamaan rahaa bikinin sisään. Käsi vähän vapisi ennen kuin löysi setelin."

"Ratikassa matkustajat meidän takana rupes tirkkumaan,

kun ne oli kuullu äänestä, ettei me ihan poiklakaan oltu."

Tyttöjen tutkimusmatkat opettivat, että vaikka usein ihmiset ymmärsivät, etteivät he olleet poikia, heitä kuitenkin kohdeltiin kuin poikia. "Saatiin tilaa ihan eri tavalla kuin tyttöinä, pojat saa olla leveemmin."

Autokaupassa kohtelu oli varsin erilaista kuin jos olisi naisautoilija. Saattoi nojailla peltiin sen näköisenä, ettei tämä auto kelpaa.

Tytöt harjoittelivat poikarolejaan myös elokuvakärookena. Kukin valitsi itselleen filmiroolin. Valkokankaalle pantiin pyörimään esikuvan näyttelemä kohtauksia, joita näyttelijäoppilaat sitten simuloivat.

"Mistä identiteetti syntyy?" kysyy Diane Torr. "Tutkimme, mikä sukupuolirooleissa on sosiaalista, opittua, mikä perittyä tai vaistonvaraista."

Tunneilla opiskeltiin myös, miten sukupuoliroolit vaihtelevat eri kulttuureissa ja miten primaarivaistot vaikuttavat roolitietoisuuteen.

Drag-kabareiden tekijänä Torr sanoo suhtautuvansa roolipeliin toisin kuin teatterissa. Drag kingin esitykset ovat keveämpiä, viihteellisiiä.

Teatteri on vaativampi forumi, ja edellyttää pitkäjänteistä näyttelijäntöyden fyysistä ja gestistä tutkimista.

"Tutkit hahmoasi peleistä, ja joudut pohtimaan mikä on mahdollista tai mahdotonta. Miehen psykologian ymmärtäminen ei synny hetkessä, roolin persoonallisuuden luominen."

Syntyjään skottilainen Torr on viime vuodet työskennellyt New Yorkissa sekä esiintyjänä että opettajana. Hän tekee paluuta kotiansi Englantiin.

Amerikkalainen taidepolitiikka alkoi tympiä. Taiteen rahoitus on syöksymässä yhä suurempaan kriisiin.

"Teatterissa ratkaisee vain taiteus ja kilpailu suuriin kaupallisiin produktioihin, rahan perässä juokseminen on näyttelijöitä ajava voima."

Torr kehuu yhä uudelleen pohjoismaisia oppilaitaan, jotka suhtautuvat työhön aivan erilaisella innolla ja luovuudella kuin hänen amerikkalaiset opiskelijansa.

Pojat tyttöinä on teatterihistoriassa varsin tuttua. Esimerkiksi William Shakespearen ajan näyttelijäryhmissä oli vain

Ruotsalainen Anna Andersson muuntautuu suomalaisiksi Tompaksi. Suomalainen Joanna Nylund on jo saanut hahmonsaa valmiiksi.

miehiä, jotka näyttelivät niin juliat kuin Ofeliatkin. Japanilaista kabukiä tai no-teatteria hallitsevat miehet, ja länsimaissa erilaiset miesten tekemät drag-show't ovat yleisiä viihdykkeitä.

Tukholmalainen näyttelijä ja ohjaaja Etienne Glaser veti Teatterikorkeakoulun kurssilla poikien ryhmää, joka etsi itselleen naisidentiteettiä.

Glaser on ruotsalaisen elokuvan ja teatterin kysytyimpiä näyttelijöitä, joka on tehnyt mm. Tukholman Unga Klara-niin Suzanne Ostenin ohjauksessa monia hienoja rooleja.

Hän ohjasi Suomen Kansallisoopperassa Mozartin *Taika-*

huilun, ja viimeksi hän on tehnyt Ruotsia kohauttaneen ohjauksen Peter Weissin juutalaisoikeudenkäyntejä kuvaavasta näytelmästä *Ramsaknigen*.

Glaserin työpaja lähti teoriailuennoista, joissa sosiologit ja historioitsijat alustivat naiseuden ja tasa-arvon historiasta tai tämän päivän feminismissistä.

"Tutkimme naiseutta kulttuuriperintönä ja naisen seksuaalisuutta, naisen pelkoja, häpeää ja sitä miten tytöt eivät saa tehdä samoja asioita kuin pojat", Glaser kertoo.

"Pohdimme myös seksuaalirikoksen tai perheväkivallan uhreiksi joutuneiden naisten vaikenemista, häpeän muuttu-

mista aggressioksi itseä kohtaan."

Syömishäiriöiden synty kiinnosti myös poikia.

Naisrooleihin paneuduttiin tekemällä syvähaastatteluja. Näistä naiskuvista oppilaat sitten muovasivat itselleen rooli-hahmon ja tarinan.

Naiseuden olemusta tutkittiin myös esimerkiksi menemällä ostoksille kosmetiikka-kauppoihin, joissa pojat ostivat puuteria ja tamponoja.

Ryhmä tutki myös miten sukupuolirooli vaikuttaa persoonallisuuden syntyyn, ja milloin tyttöjen ja poikien erottautuminen tapahtuu. "Palautimme persoonallisuutemme suku-

puoli-identiteettiä edeltävään vaiheeseen."

Ryhmä on improvisoinut erilaisia tilanteita. Pojat ovat opetelleet käyttämään korkokenkiä ja sukkaohousta. He ovat kuvitelleet itsensä synnyttäjänä tai perhevälikohtauksen hakattuina.

Naisen seksuaalisuus, naisen äänenkäyttö ja puhutavat tai liikunnan naisellinen gestiikka ovat saaneet pojat eläytymään toisen sukupuolen maailmaan. Vaikeaa, yllättävän vaikeaa ja haasteellista, he sanovat.

► Kurssin työdemonstraatio, X och Y -esitys nähdään pe 26. 1. ja la 27. 1. klo 19 Teatterikorkeakoulussa, Haapaniemenkatu 6.

Ida Löken auttaa Joanna Nylundia häivyttämään rintansa.

Kaitsu on kadottanut elämän valttikortit

JUHA METSO / HS

► Näyttelijäkurssi kävi kaupungilla drag king -kisan

Ari Lahdenmäki
HELSINGIN SANOMAT

► Kontulalaisen Kaitsun karaoke-esitys oli juuri sellainen, jollaisia olen nähnyt satoja Helsingin juottoloissa. Jokainen ilme ja ele oli kuin suoraan elämän valttikortit väärin pelanneen kolmikymmppisen lähiöäijän raihnaisestä ruumiista.

Erikoista on se, että Kaitsu on oikeasti Inkeri Kivimäki, Tampereen yliopiston näyttelijäntöyden laitokselta valmistunut näyttelijä, jolla valttikortit tuntuvat vielä olevan tallessa.

Kaitsun eleet olivat hieman varovaisia ja kömpelöitä mutta uhmakkaita, kuten pitääkin.

Kivimäen rooli-hahmo osallistui ravintola Lost & Foundin drag king -kilpaan. Sen järjesti amerikkalainen Diane Torr, joka veti Teatterikorkeakoulussa työpajaa miesrooleista.

Yleisöllä oli keskiviikkoihtana hauskaa. Se pääsi myös valitsemaan voittajan huutoäänestyksellä.

Torrin oppilaat esittivät pää-

asiassa lauluja ja tanssia. Jokaisessa esityksessä oli oma jujunsa: oli jätkeä eri aikakausilta, koviksia ja pehmo miehiä.

Torr oli itse muuntautunut skottimieheksi. Aksentti oli sen mukainen.

Tylsäksi puolen tunnin show ei käynyt, ja mikä parasta, näyttelijät olivat jalkautuneet ravintolaan Helsingin keskustaan. Show oli ilmainen.

Suurin osa drag-kilpailijoista opiskelee teatterikorkeakoulun neljännessä vuosikurssilla. Miehen mallia he olivat hakeneet muun muassa kaupungilta tarkkailumalla miehiä ja näiden arvomaailmaa.

"Tämäniltainen keikka oli ehdottomasti työpajan löysin juttu", Sonja Ahlfors ja Sofia Törnqvist sanoivat.

Alforsin ja "Rätän" Smedlundin esittämät kovikset Mike ja Rätän irrottivat yleisöstä voimakkaimmat huudot, tosin Kristina Alstamin ja Lotten Roosin ja Marcel ja Pelle ylsivät lähes samaan.

Heidän esityksensä oli hyykerryttävän hauska. Pelle oli tukholmalainen pehmo mies seitsemänkymmenluvulta, Marcel hänen parittaja-asuinen aikalaisensa.

Tuon ajan viihteeseen henki tiivistyi lyhyeen esitykseen mainiosti.

Mickellä ja Rätänilla on homma hanskassa.